

Олійник М. Р.
здобувач вищої освіти, спеціальність 051 «Економіка»
науковий керівник Сочинська-Сибірцева І. М.,
доцент, кандидат економічних наук
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

До початку повномасштабного воєнного вторгнення росії найбільшим роботодавцем в Україні завжди був середній та малий бізнес (МСБ).

Важливою рисою для більшості малого і середнього бізнесу є географічна прив'язка до свого споживача. Саме цей фактор став вирішальним з початком війни [1].

Сьогодні МСБ зазнають різного впливу воєнних дій, в залежності від свого місця розташування. Регіони України діляться на чотири регіони "частково окуповані регіони", "прифронтові регіони", "опорні регіони" та "безпечні регіони".



Рис. 1. Сегментація регіонів за безпекою ведення бізнесу

За даними Держстату, в прифронтових та частково окупованих регіонах зосереджено більше ніж 40% ВВП України. На території цих регіонів зареєстровано 45% компаній (за винятком Києва).

Важливо розуміти, що бойові дії руйнують фізичні активи підприємств. Частина підприємств, що перебувають під загрозою зникнення, у прифронтових та частково окупованих регіонах становить близько:

- 45% - для первинного сектору (сільське господарство та видобуток),
- 35% - для вторинного (заводи, фабрики, промислове виробництво),
- 37% - для третинного сектору (послуги) [2].

Вплив війни на малий та середній бізнес також відрізняється, залежно від галузі. Таким чином малий та середній бізнес сфери послуг страждають через зниження концентрації населення в містах, що має великий вплив як на попит окремих видів та послуг так і на пропозиції висококваліфікованих спеціалістів.

Більшість підприємців України розуміють, що повернення на довоєнний рівень є малоімовірним. Проте на цей час в країні плануються або діють низка урядових програм:

- платформа для допомоги роздрібним торговцям продуктів харчування у пошуку регіональних постачальників;
- платформа для координації виробників та роздрібних торговців з військово-цивільними адміністраціями та міжнародними організаціями;

- платформа державної підтримки аграріїв;
- єдиний експортний веб-портал.

Деякі програми пільгового кредитування. Станом на початок серпня малому і середньому бізнесу було видано кредитів на загальну суму 134,7 млрд грн. Додатково до вже запроваджених заходів важливим елементом ефективної підтримки та відбудови бізнесу в Україні є звертання до світового досвіду країн в умовах форс-мажорних обставин.

Взаємодії між урядом країни та міжнародними кредитними агентствами і організаціями, які допомагають підприємцям розширити приватний бізнес в країні, недержавна некомерційна організація Оксфам, Шведська агенція міжнародного розвитку та співробітництва [3].

Мета цих заходів – створення сприятливих умов для розвитку сильного та конкурентоспроможного сектору малого і середнього підприємництва, враховуючи тимчасово обмежені можливості фінансової підтримки та значні виклики, що постали перед країною. Малий та середній бізнес відіграє ключову роль в економіці України, забезпечуючи близько 64% доданої вартості, 81,5% зайнятих працівників у суб'єктів господарювання та 37% податкових надходжень.

З метою впровадження протягом 2020—2022 років комплексної системи нових можливостей стабілізації та сталого розвитку економіки України і підвищення рівня зайнятості населення шляхом збереження існуючих і стимулювання створення нових високопродуктивних робочих місць з гідними умовами праці постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534 затверджено Державну програму стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020 – 2022 роки.

Реформа передбачає реалізацію заходів підтримки малого та середнього бізнесу, спрямованих на: забезпечення доступу до фінансів; забезпечення доступу до ринків; створення інфраструктури розвитку малого та середнього бізнесу.

Так, зокрема, передбачається:

- розв'язання проблеми з ліквідністю малого та середнього бізнесу шляхом впровадження заходів, спрямованих на збереження робочих місць, спрощення доступу до фінансів та зменшення витрат бізнесу. Також з метою поліпшення доступу до фінансів передбачається створення та забезпечення ефективної діяльності Фонду фондів;
- розширення доступу до ринків шляхом залучення малого та середнього бізнесу до здійснення заходів із соціально-економічного розвитку окремих територій;
- проведення оптимізації регулювання та полегшення адміністративних процедур для малого та середнього бізнесу, що супроводжуватиметься створенням ефективної інфраструктури підтримки підприємництва [4].

Література:

1. Нове обличчя українського підприємництва. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/29/690937/>
2. Шляхи підтримки малого та середнього бізнесу: світовий досвід для України. URL: https://lb.ua/blog/hanna_yatsenko/522440_shlyahi_pidtrimki_malogo_serednogo.html
3. Підтримка малого і середнього підприємництва. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostannya/pidtrimka-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva>
4. Розвиток МСП: економічна інтеграція внутрішнього переміщених осіб та відновлення бізнесу. URL: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/sme_boost_ukr_final.pdf